

Työvoiman kysynnästä ja poistumasta Logistiikan klusterissa Varsinais-Suomi 2020-2030

Turun tutkimus- ja ennakointipalvelu

Juha Pusila

Varsinais-Suomen osaamisen tulevaisuutta ennakoimassa

Turku | Varsinais-Suomen liitto | Turun yliopisto | Kumppanuusfoorumi | Turun ammattikorkeakoulu | Novida | Yrittäjät Varsinais-Suomi | Turun Aikuiskoulutuskeskus | Raseko | Turun kauppakamari
Varsinais-Suomen ELY-keskus | TE-palvelut | Teknologiakampus Turku | Terveyskampus Turku | Salon seudun koulutuskuntayhtymä | Yrityssalo Oy

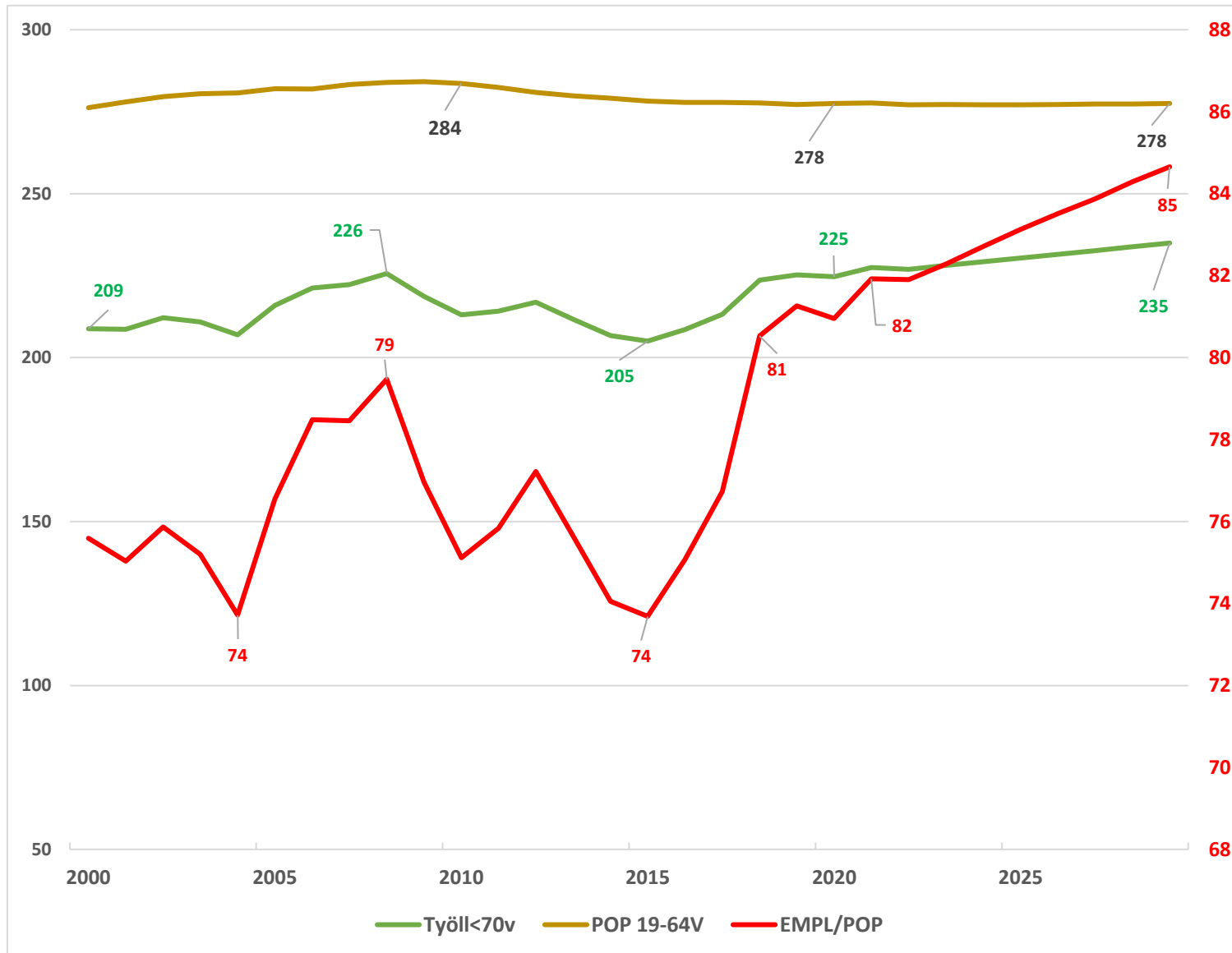
Taustaksi

- Ennakointiakatemia tilasi tammikuussa 2022 kartoituksen aiheesta Osaajatarve Varsinais-Suomessa 2030
- Lähtökohtina EA-klusterien rakenne ja kehitys sekä OPH:n, PTT:n ja TEM:n raportteja työvoiman ja osaajien tarpeesta 2020- ja 2030-luvuilla
- Määrällistä ennakointia: käytetty Työssäkäyntitilaston tietoja, erityisesti 2019 ikärakennetilastoja ammatin, toimialan ja koulutusasteen mukaan
- Keskiössä tilanne Varsinais-Suomessa, mutta myös vertailua koko maan tilanteeseen

Varsinais-Suomen asemasta

- Varsinais-Suomi on osa lounaista kasvukolmiota (HKI - TRE - TKU), jonne kasvu on suurelta osin kohdistunut ja kohdistuu jatkossakin
- Työllisyysaste on alueella perinteisesti koko maan kakkossijalla Uudenmaan jälkeen (Varsinais-Suomessa on nyt saavutettu 75%)
- Väestökehityksessä V-S on jäänyt Pirkanmaasta ja Uudestamaasta
- Varsinais-Suomi on väestökehityksessä jakautunut kahtia, kun Turun seudulla työikäinen väestö kasvaa ja muualla vähenee
 - Maahan- ja maassamuuton voittaja-alue
 - Maahanmuuttajataustaiset potentiaaltehtijänä

Työikäisten määrä ja poistuma sekä työllisten osuus työikäisistä Varsinais-Suomi: toteuma 2000-2021 ja ennuste vuosille 2022-2029

Työikäinen väestö (POP 19-64v) ei vähene Varsinais-Suomessa 2020-luvulla
 - poikkeuksellista sillä yleensä määrä vähenee
 - kasvu keskittyy Turun seudulle

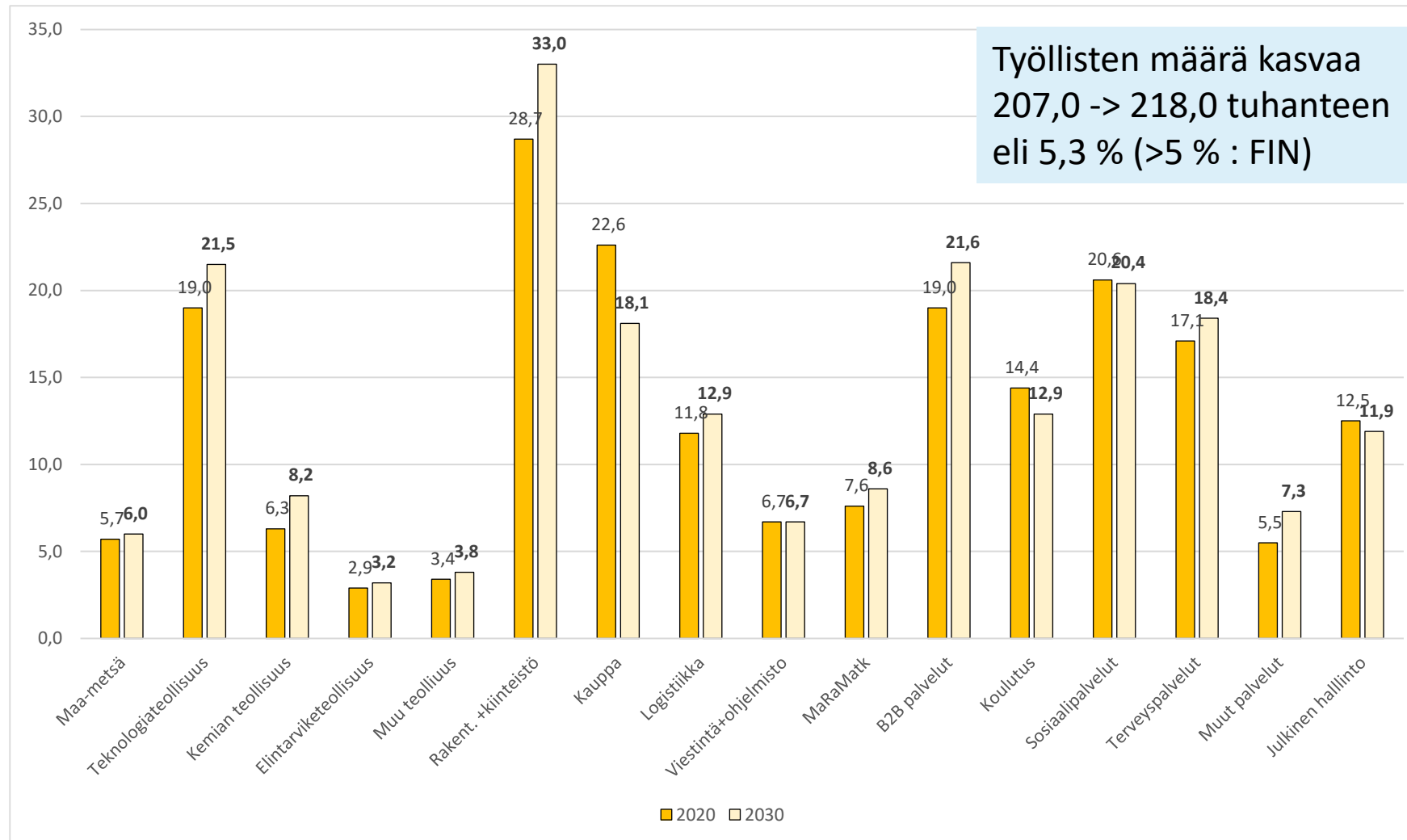
Työllisten (Työll<70v) määrän arvioidaan kasvavan 2020-luvulla n. 5 % eli keskimäärin runsaat 1 000 työllistä vuodessa

Työllisten osuus työikäisistä (EMPL/POP) kasvaa 3 % eli 85 prosenttiin. Kasvuvauhti ei ole poikkeuksellisen suurta verrattuna tilanteisiin 2000- ja 2010-luvuilla

Tilanne on toki muuttumassa aiempaa haasteellisemmaksi, sillä jo vuonna 2018 osuus kohosi aiempaa 2000-luvun huippua (2008) korkeammalle tasolle. Osuus on kasvanut edelleen ja kasvaa ennusteessakin, mutta hitaampaa tahtia kuin parina aiempaa vuosikymmenenä

Lähteet: Tilastokeskus:
 työvoimatutkimus, väestötilastot (2000-2021 ja väestöennuste; työllisten määrän ennuste - JP

Työllisten määrä 2020-2030, Varsinais-Suomi

Tässä on sovellettu OPH:n toimialaluokitusta (33 alaa)

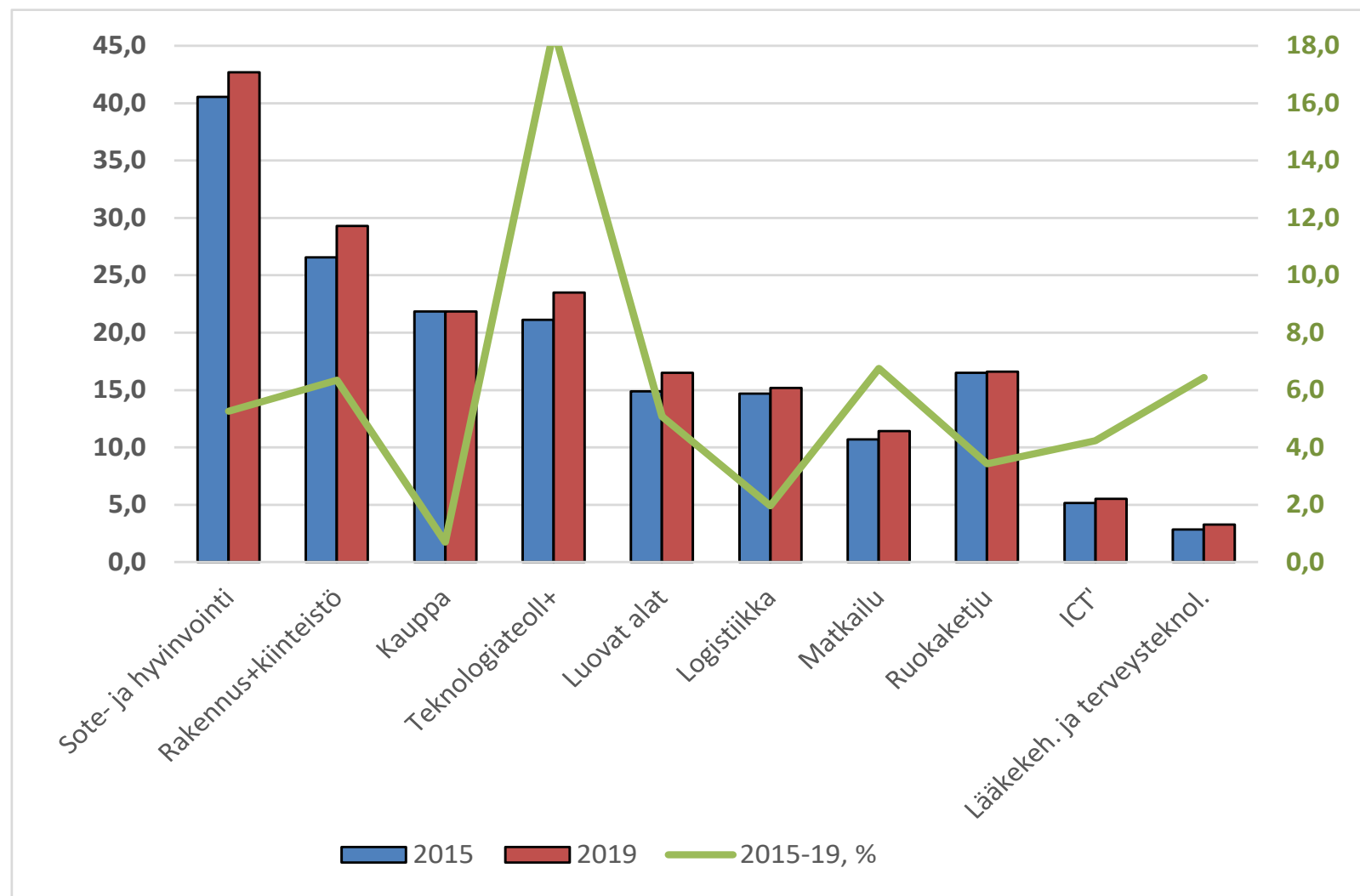
Alojen kasvukertoimet:
OPH 2019 ja PTT 2021

Kasvua teollisuudessa ja palveluissa – suurinta kuitenkin rakennus- ja kiinteistöalalla

Julkisen hallinnon, kaupan ja koulutusaloilla työllisten määrä vähenee.

Lähteet: Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto; ennuste - JP

Työpaikkojen määrä EA-klustereissa 2015 ja 2019 sekä kasvuprosentti, Varsinais-Suomi

Työpaikkojen määrä kasvoi 5,6 % vuosina 2015-2019.

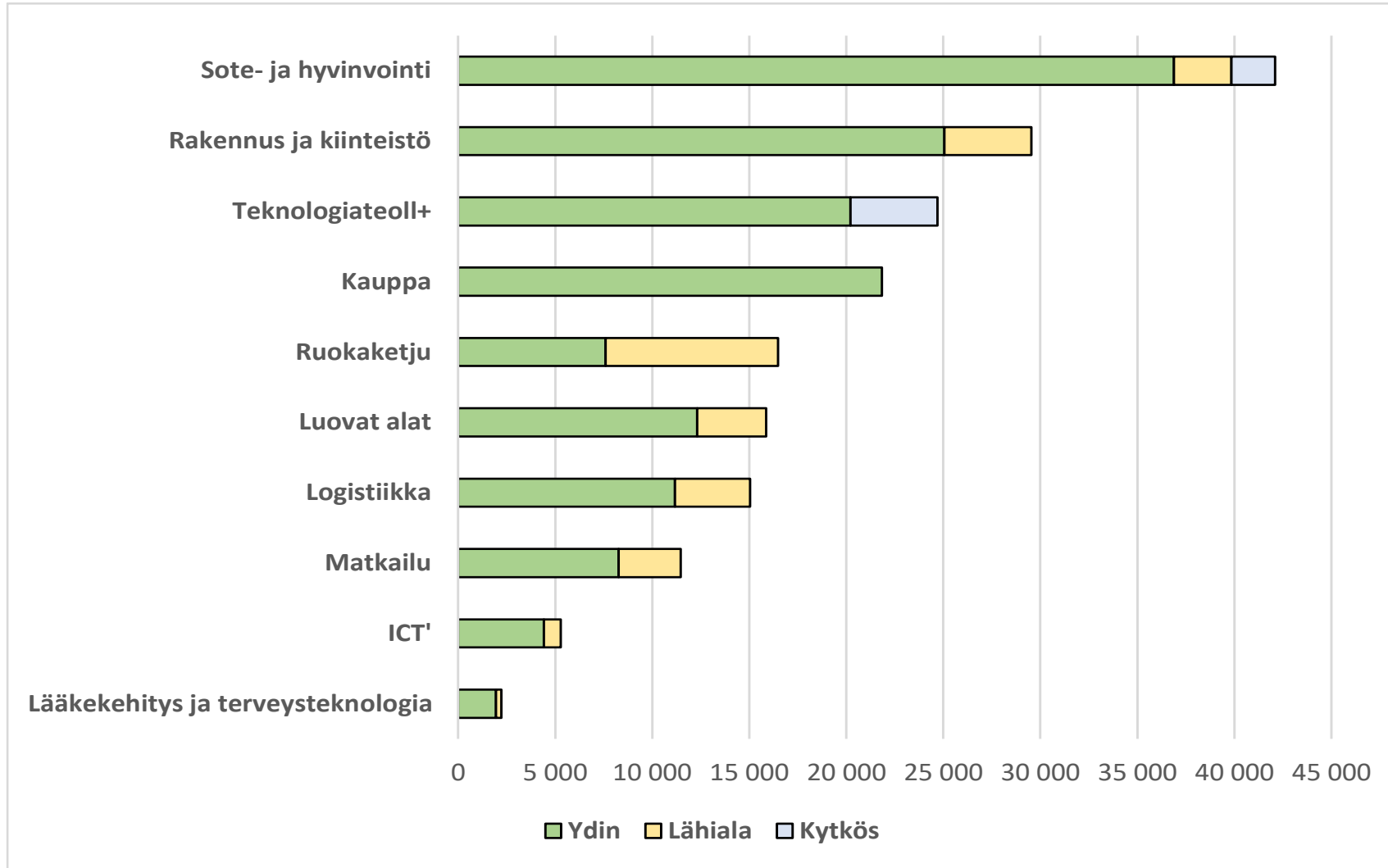
EA-klustereista ripeintä kasvu oli Teknologia+teollisuudessa (19%).

- Aloista syvimmässä aallonpohjassa vuonna 2015, jolloin kaikki alat olivat 2010-luvun syvimmässä kuopassa

Keskimääräistä nopeampaa kasvu oli myös Rakennus ja kiinteistö-, Matkailu- sekä Lääkekehitys ja Terveysteknologia – aloilla.

Klusterit on muodostettu toimialan mukaan. Näin seuraavissakin dioissa ellei toisin mainita.

EA-klusterien työpaikat Varsinais-Suomessa

Klusterissa on 2-3 osaa:

Ydin: alat, jotka ovat selkeästi juuri ko. toimintaa

Lähiala: alat, joista suuri osa on ko. toimintaa

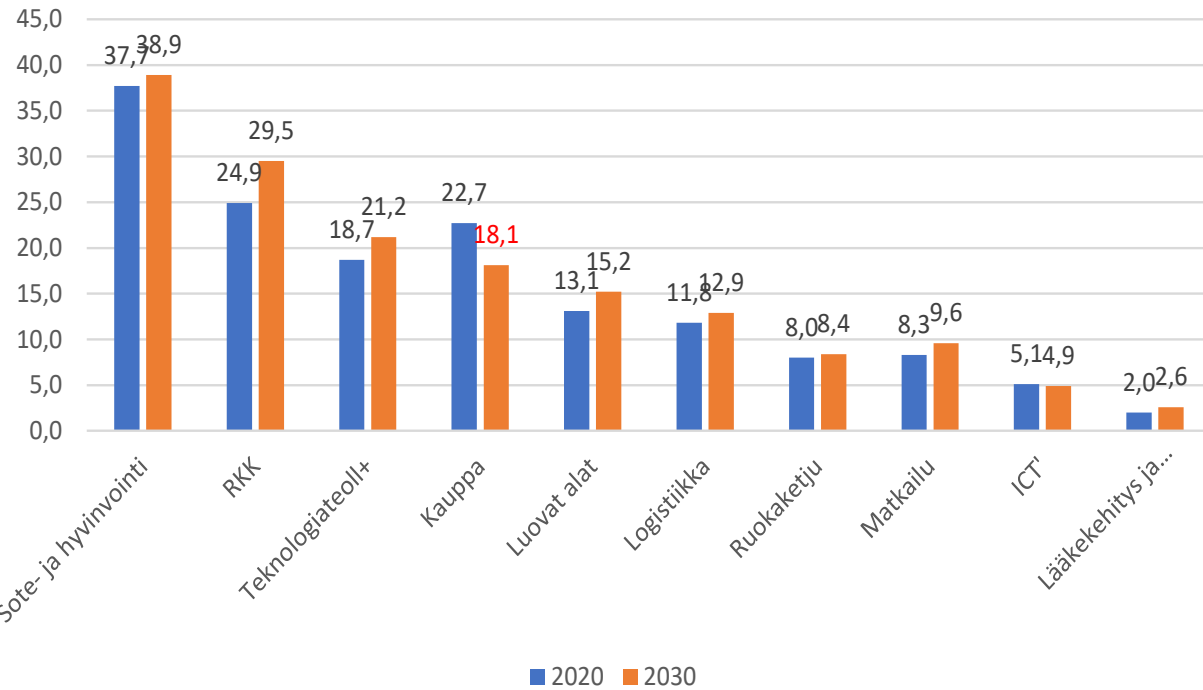
Kytkös: alat, joista merkittävä osa on ko. toimintaa

Huom! Yksittäinen toimiala voi kuulua useampaan klusteriin

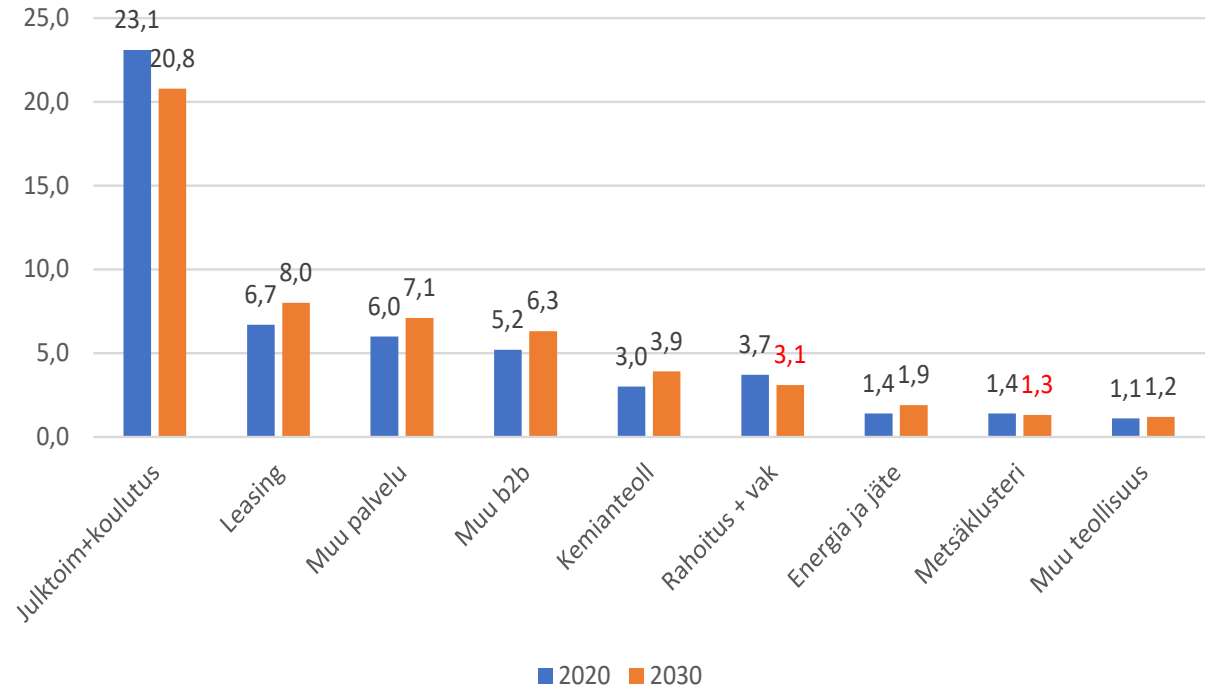
Eli eri klusterien työpaikkoja EI voi suoraan laskea yhteen

Varsinais-Suomessa työpaikoista kuuluu johonkin klusteriin n. 150 000 eli 75% kaikista työpaikoista

Työllisten määrä EA-klustereissa 2020-2030, Varsinais-Suomi

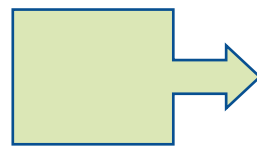
Työllisten määrä muilla aloilla 2020-2030, Varsinais-Suomi

Toimialatietojen perusteella tehty ennusteita – työllisten määrä kasvaa 5% 2020-luvulla (n. 11 000 hlöllä V-S)
 Kasvu jakautuu eri aloille yo. kuvioiden mukaisesti.

Uusien osaajien tarve 2020-luvulla tulee olemaan myös Varsinais-Suomessa haaste:

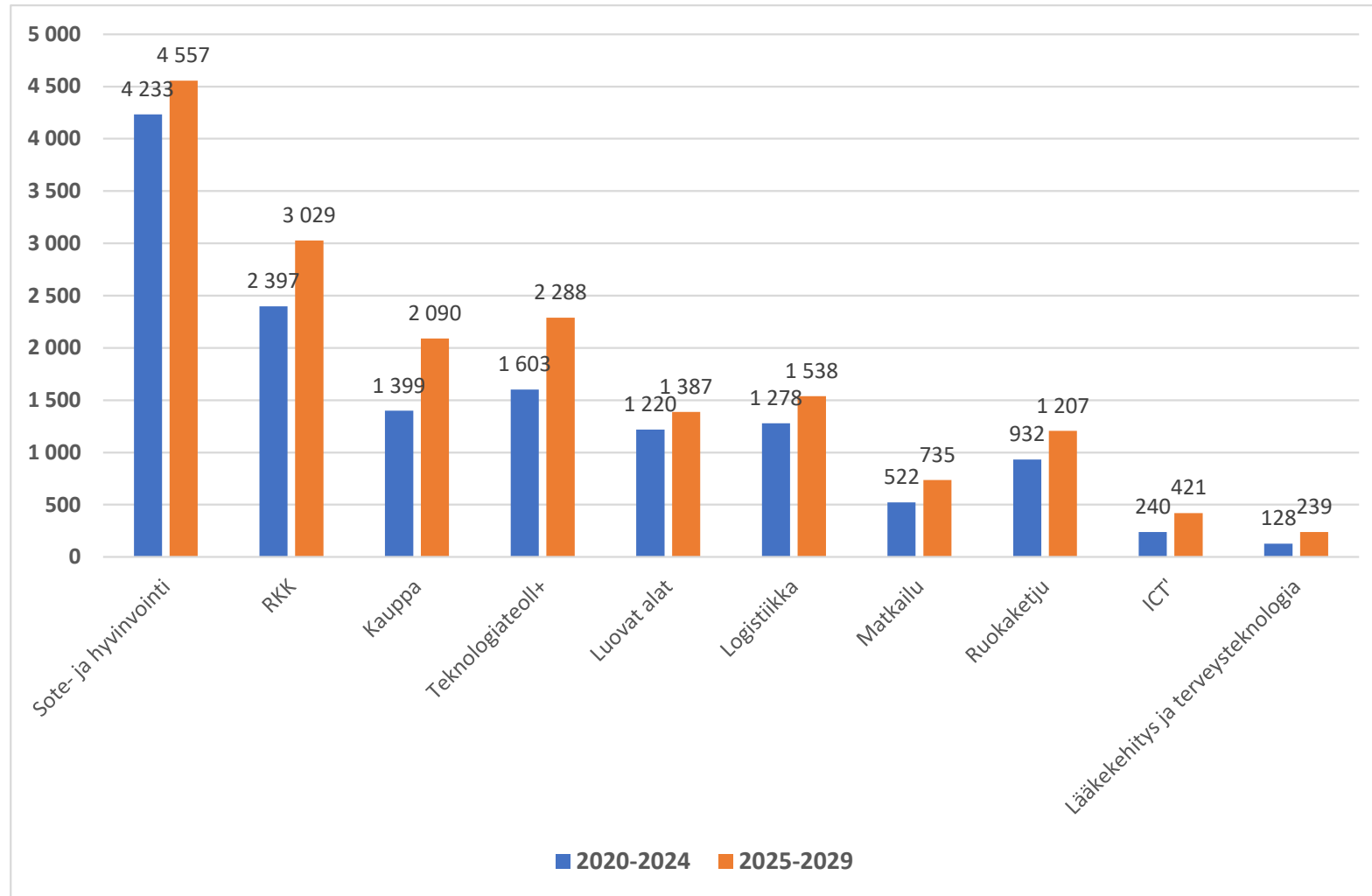
- Työpaikkojen kokonaismäärän kasvu : 11 000
- Poistuma työelämästä ikä-eläkkeelle: 45 000
- Poistuma työkyvyttömyyseläkkeelle: 8 000

eli n. **6 500 uutta osaajaa** vuodessa

Työvoiman tarjonnan muutoksesta - poistuma työstä eläkkeelle 2020-luvulla

Poistuman suuruus (hlöä) klustereittain vuosina 2020-24 ja 2025-29

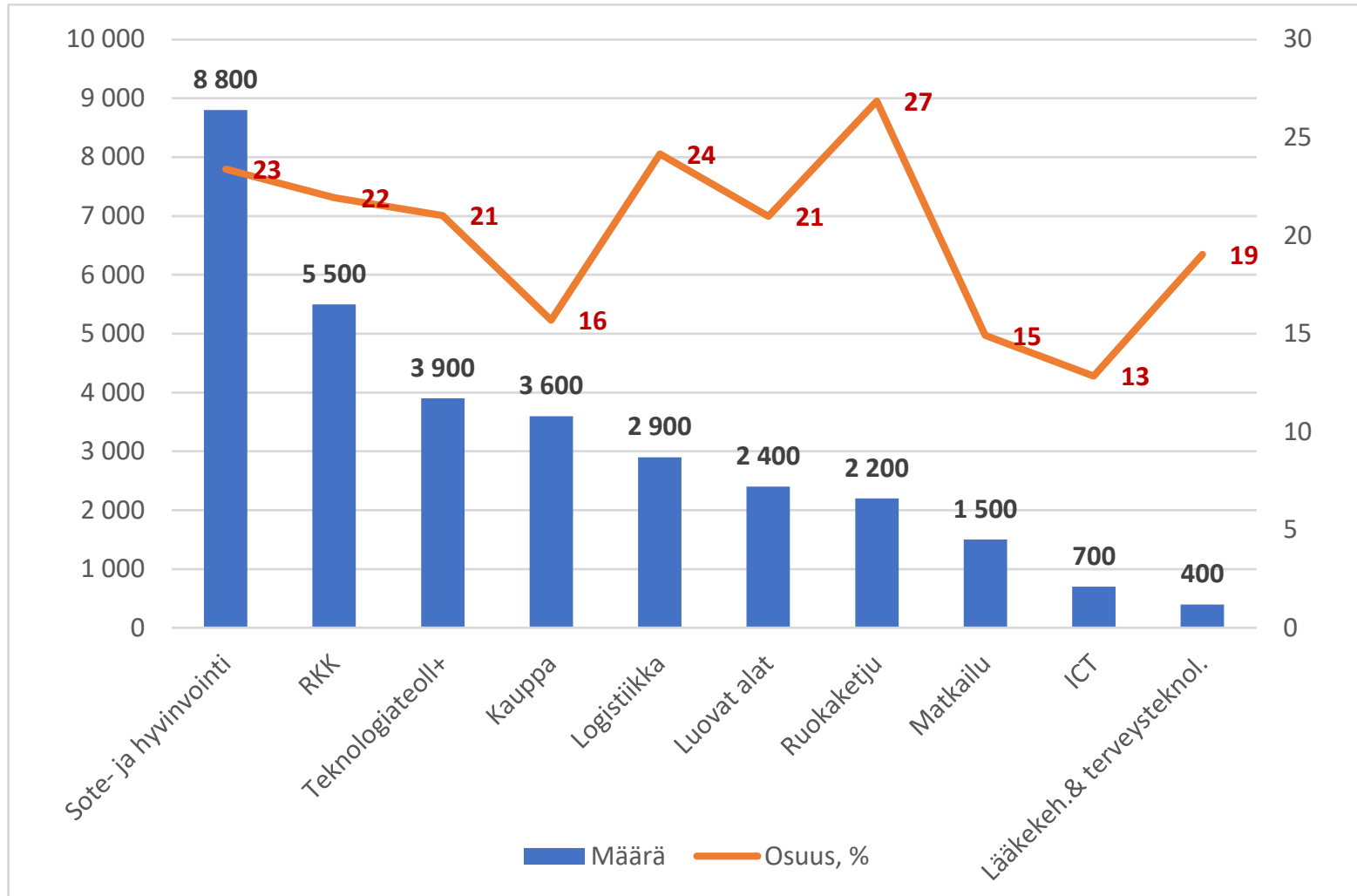

Poistuman volyyymi on yleisesti 2020-luvun loppupuolella alkupuolta suurempi.

Poistuman volyyymi riippuu klusterin työpaikkojen koko määrästä.

Työllisten ikärakenne ei poikkea klusterien välillä niin paljon, että poistumien suurusjärjestys vaihtuisi merkittävästi. Eroja toki löytyy.

Poistuman suuruus (hlöä) klustereittain 2020-29 ja sen osuus (%) klusterin nykyisistä työpaikoista

Poistuman suuruus (%) on koko maan vastaavaa pienempi

- Matkailualalla
- Luovat alat -ryhmässä
- Kaupan alalla

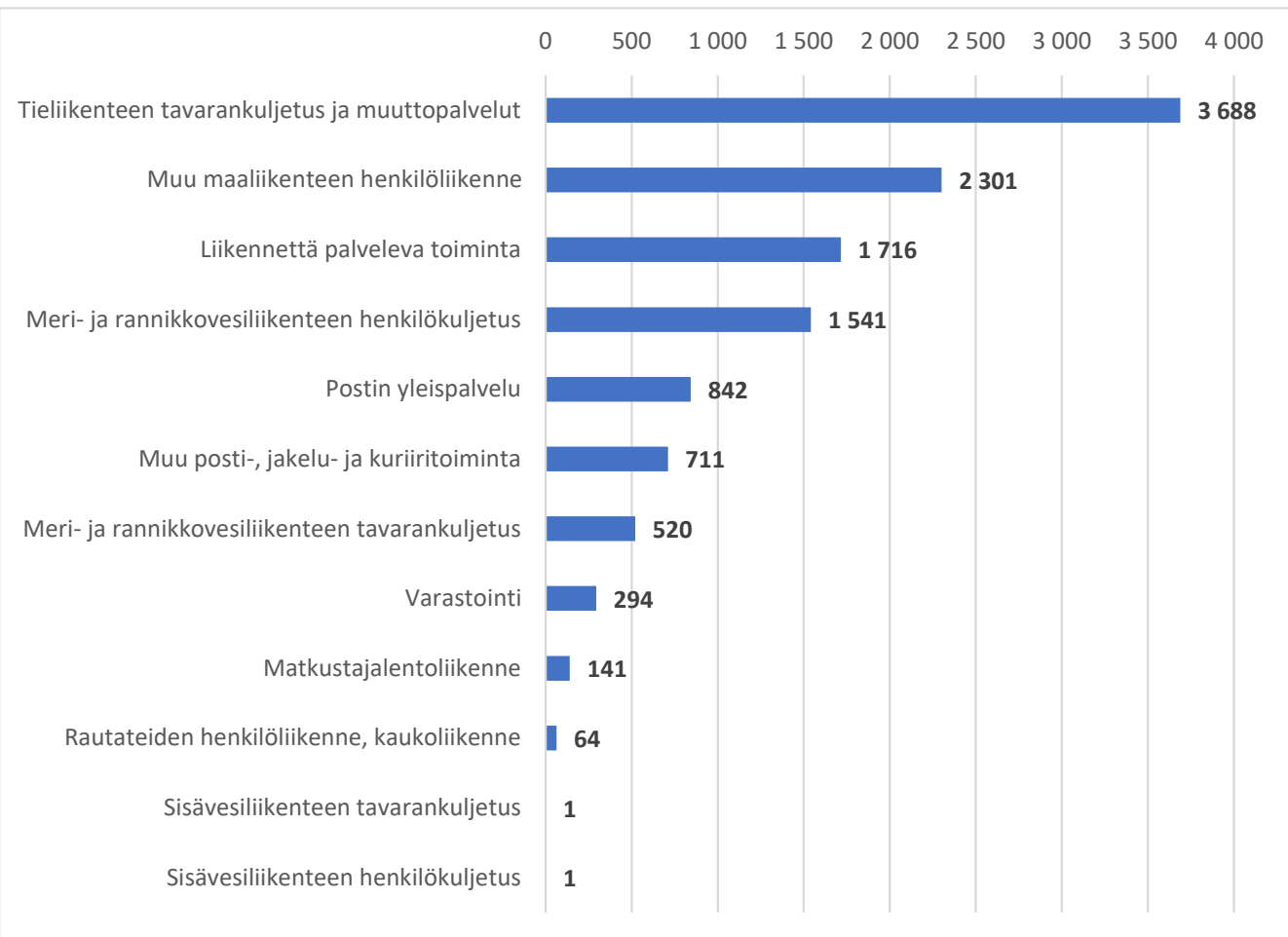
Mutta määrältään suuria poistumat ovat eniten työllistävillä aloilla

- Sote-alalla
- Rakentamis- ja kiinteistöalalla
- Teknologiateollisuus+ssa
- Kaupan alalla

Karkeasti voidaan sanoa, että tieto tästä poistuman osuudesta kuvastaa poistuman merkitystä yritysten toiminnan kannalta.

Poistuman volyyymi taas yleensä kertoo haasteen suuruudesta koulutus- ja elinkeinojen kehittämisorganisaatioiden näkökulmasta.

Logistiikan suurimmat toimialat TOP12, Varsinais-Suomi

Työpaikkojen määrällä mitattuna suurimpia Logistiikan klusteriin kuuluvia aloja ovat

Tavaraliikenne (5 200 työpaikkaa)

- Tie- ja vesiliikenteen tavarankuljetus (ml. muutto)
- Posti ja muu jakelutoiminta
- Varastointi

Henkilöliikenne (4 100 työpaikkaa)

- Maaliikenteen henkilökuljetus (taksit, bussit + VR)
- Vesi- ja ilmaliikenne

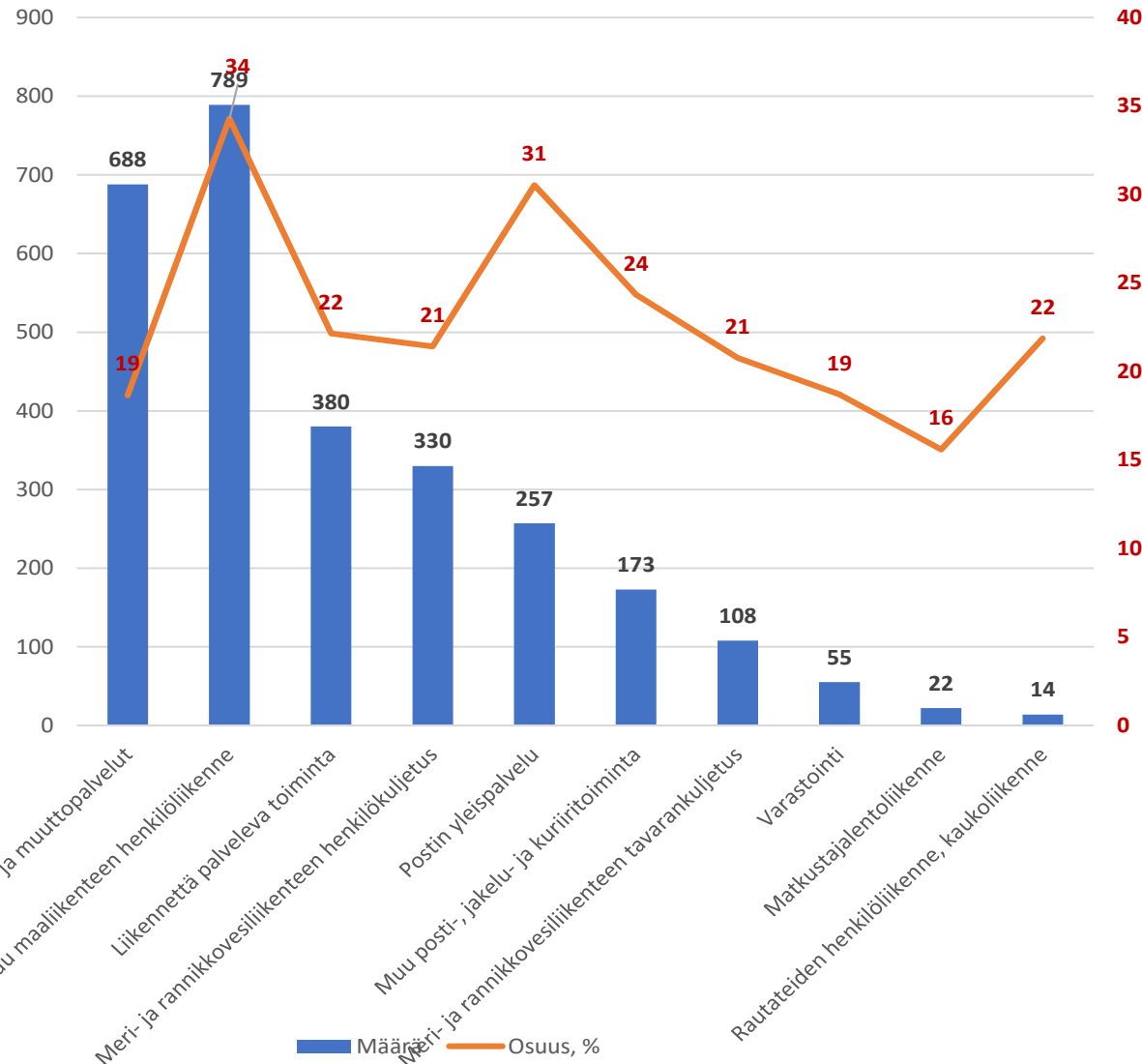
Muut alat (2 600 työpaikkaa)

- Liikennettä palveleva toiminta
- Postin yleispalvelu

Tai toisella tapaa

- Maaliikenne (6 800 työpaikkaa)
- Ilma- ja vesiliikenne (2 200 työpaikkaa)
- Liikennettä palvelevat toiminnot (2 900 työpaikkaa)
- Varastointi, liik.palv.toim. + postin yl.palv.

Poistuma 2020-luvulla Logistiikan sisäisillä toimialoilla, Varsinais-Suomi

Poistuma on **määrällisesti** suurinta aloilla, jotka ovat myös suurimpia työllistäjiä

- Tavaraliikenne teillä (ml. muutto)
- Henkilöliikenne teillä
- Liikennettä palveleva toiminta

Poistuman **osuus (%)** alan työpaikoista on merkittävä

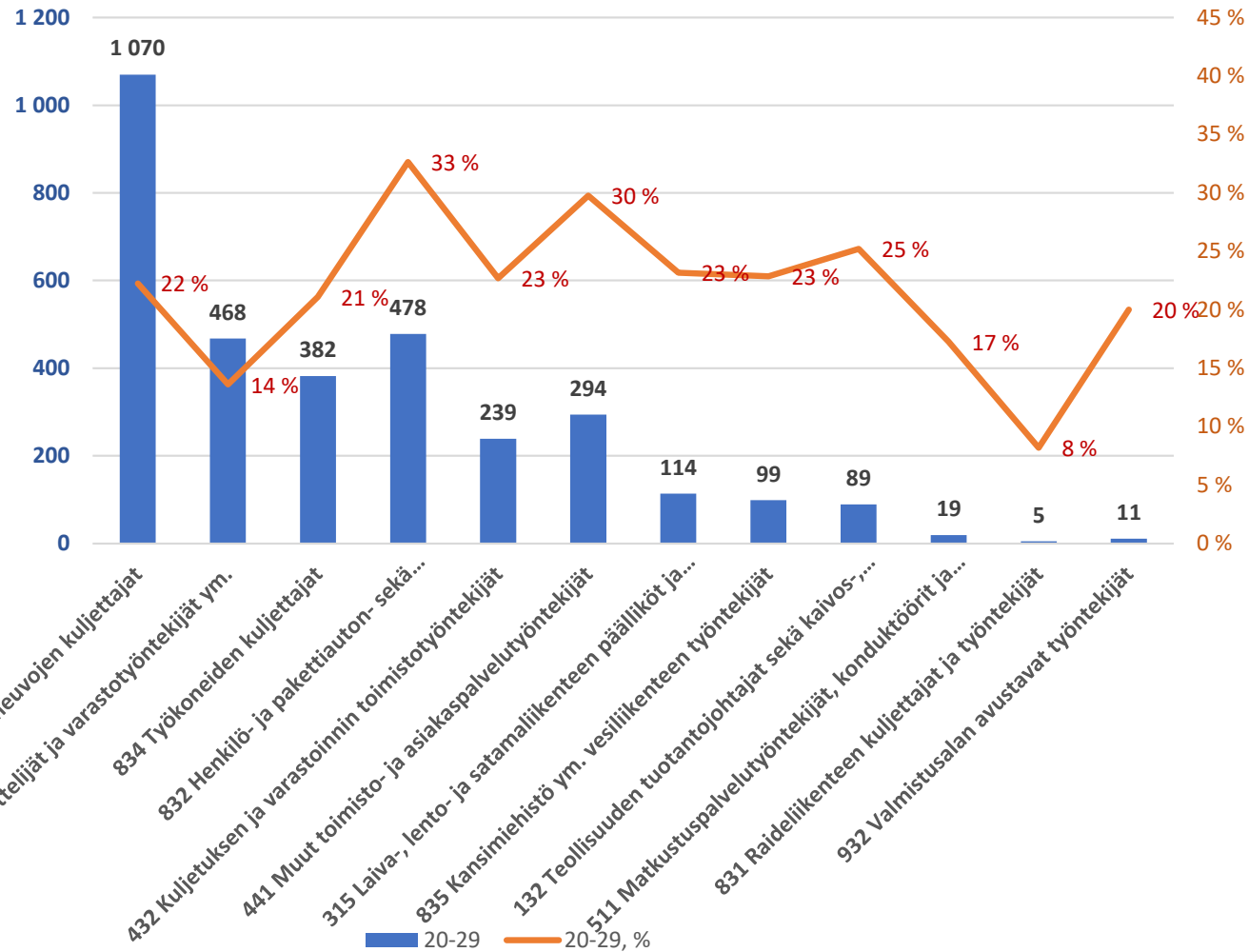
- Maaliikenteen henkilöliikenne
- Postin yleispalvelu

Poistuman **osuus (%)** alan työpaikoista on alle klusterin keskiarvon (24 %) useimmilla aloilla.

Osuus on selvästi muita aloja pienempi

- Tavarankuljetuksissa teillä (18 %)
- Matkustajalentoliikenteessä (16 %)

Poistuman suuruus ammateittain(hlöä) Logistiikassa 2020-29, ja sen osuus (%) nykyisin vastaavissa tehtävissä toimivista

2020-luvulla poistuman osuus ammatin nykyisistä työpaikoista vaihtelee 14-33 %:n välillä eli vaihtelu on merkittävää ammattien välillä

Poistuma on määrällisesti suurinta ammateissa, jotka ovat suurimpia työllistäjiä

- Kuorma-auton kuljettajat (n. 700)
- Varastotehtävät (n. 500)
- Paketti- ja hlöauton kulj. (n. 500)

Poistuman osuus alan työpaikoista on suurin

- Paketti- ja hlöauton kuljettajat
- Linja-auton & ratikan kuljettajat
- Postinkantajat ja -lajittelijat

Poistuma eri ammateissa 2020-luvulla Logistiikassa, ja sen osuus nykyisin ko. tehtävissä toimivista (%)

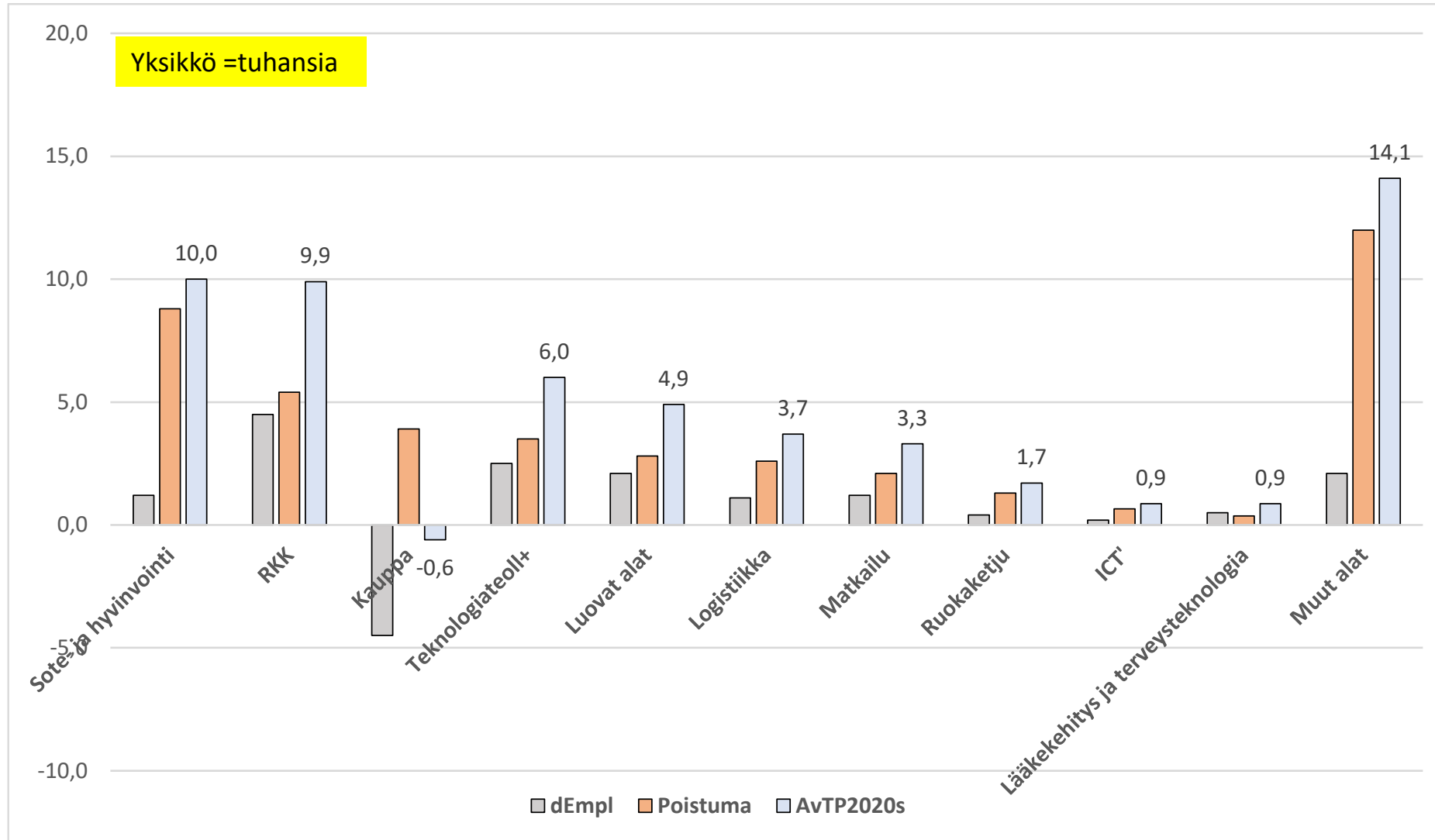
!! Ammatista tarkin tieto - koodi nelinumeroinen!!				
	20-24	25-29	20-29	20-29
8332 Kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajat	331	371	702	19 %
9333 Rahdinkäsittelijät, varastotyöntekijät ym.	178	290	468	14 %
8322 Henkilö-, taksi- ja pakettiautokuljettajat	263	215	478	33 %
8342 Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat	106	138	244	21 %
8331 Linja-auton- ja raitiovaunukuljettajat	183	185	368	35 %
4412 Postinkantajat ja -lajittelijat	133	161	294	30 %
4323 Kuljetuksen toimistotyöntekijät	55	64	119	20 %
4321 Varastonhoitajat ym.	46	74	120	26 %
8350 Kansimiehistö ym. vesiliikenteen työntekijät	35	64	99	23 %
1324 Hankinta- ja jakelujohtajat	46	43	89	25 %
3152 Vesiliikenteen perämiehet ja päälliköt	25	44	69	20 %
8344 Ahtaajat ja trukinkuljettajat ym.	17	39	56	22 %
8341 Maa- ja metsätaloustyökoneiden kuljettajat	26	21	47	20 %
3331 Huolitsijat, tulli- ja laivanselvittäjät	17	16	33	20 %
8343 Nosturinkuljettajat	16	19	35	26 %
3151 Lajien konepäälliköt ja -mestarit	19	16	35	41 %
5111 Lentoemännät, purserit ym.	2	6	8	12 %
9321 Käsinpakkaajat	7	4	11	20 %
3153 Lentokapteenit ja -perämiehet	2	5	7	13 %
8311 Veturinkuljettajat	1	2	3	6 %
5112 Konduktöörit, lipuntarkastajat ym.	4	7	11	26 %
9331 Käsivetoisten- ja poljinkulkuneuvojen kuljettajat	0	0	0	0 %
8312 Jarru-, turvalaite- ja vaihdetyöntekijät	0	2	2	14 %
3154 Lennonjohtajat	1	2	3	27 %
3155 Lennonvalvonnan tekniset asiantuntijat	0	0	0	0 %

Vastaavat tiedot (=TOP12) kuin edellisessä taulukossa tarkimmalla ammattitiedolla (koodi 4-numeroinen).

Klusteria on mahdollista tarkastella vaikka kaikissa siihen kuuluvissa ammateissa.

Huom! Ammattinimikkeet tilastoista. Näiden sisällön selvittämisessä on ammattikoodista apua (mitä ammatteja ja tehtäviä nimikkeeseen sisältyy).

Avautuvien työpaikkojen määrä EA-klustereissa 2020-2030, Varsinais-Suomi

Tässä asetelmassa on työvoiman tarve 20-luvulla jaettu kahteen komponenttiin:

- i. Työpaikkojen määrän muutos
- ii. Eläkepoistuma

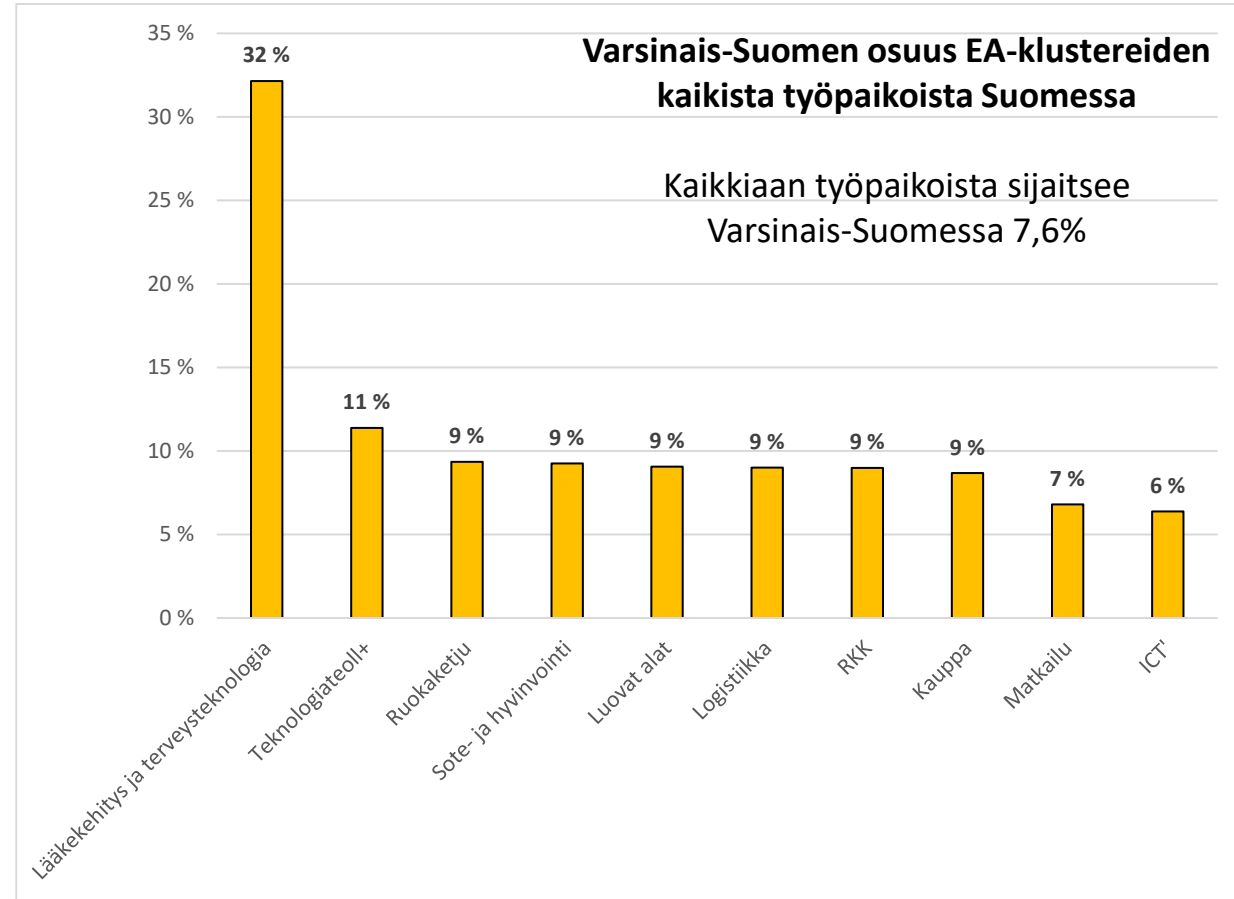
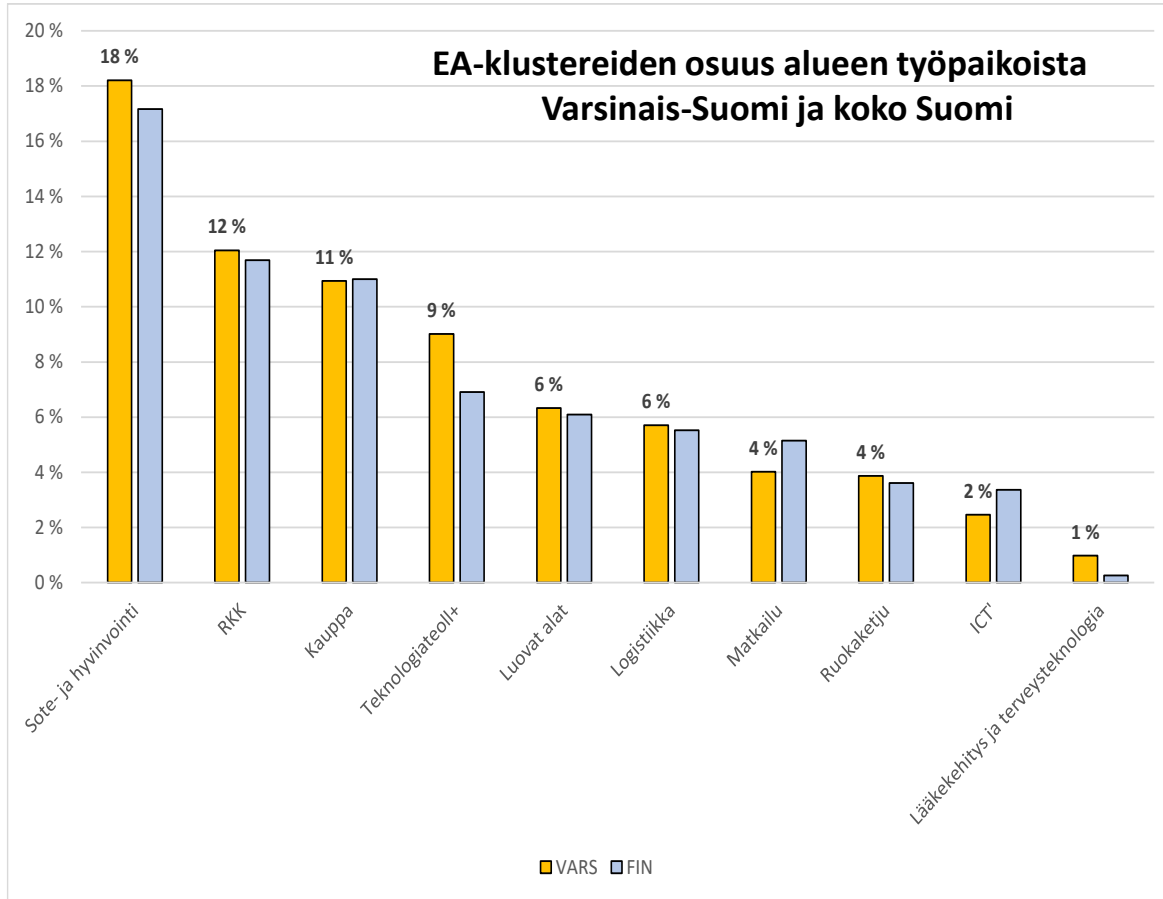
Kauppa-alalla työpaikkojen määrä vähenee, mutta poistuma kompensoi vahvasti tätä määrällistä muutosta. Näin tapahtuu myös mm. Julkisen hallinnon ja Koulutuksen aloilla.

Muissa klustereissa työpaikkojen määrä kasvaa vaihtelevasti ja se lisää työvoiman kysyntää poistuman ohella.

Taustatietoja klusterista ja niiden toimintaympäristöstä

- klusterien osuudet työpaikoista ja tuotannosta vertailu V-S+FI
 - työttömien määrä per klusteri (t-aste)
 - työttömien ikärakenne (karkea) per klusteri
 - työttömien koulutustausta per klusteri
- työvoiman kysyntä ja sen painottuminen eri aloille viime vuosina

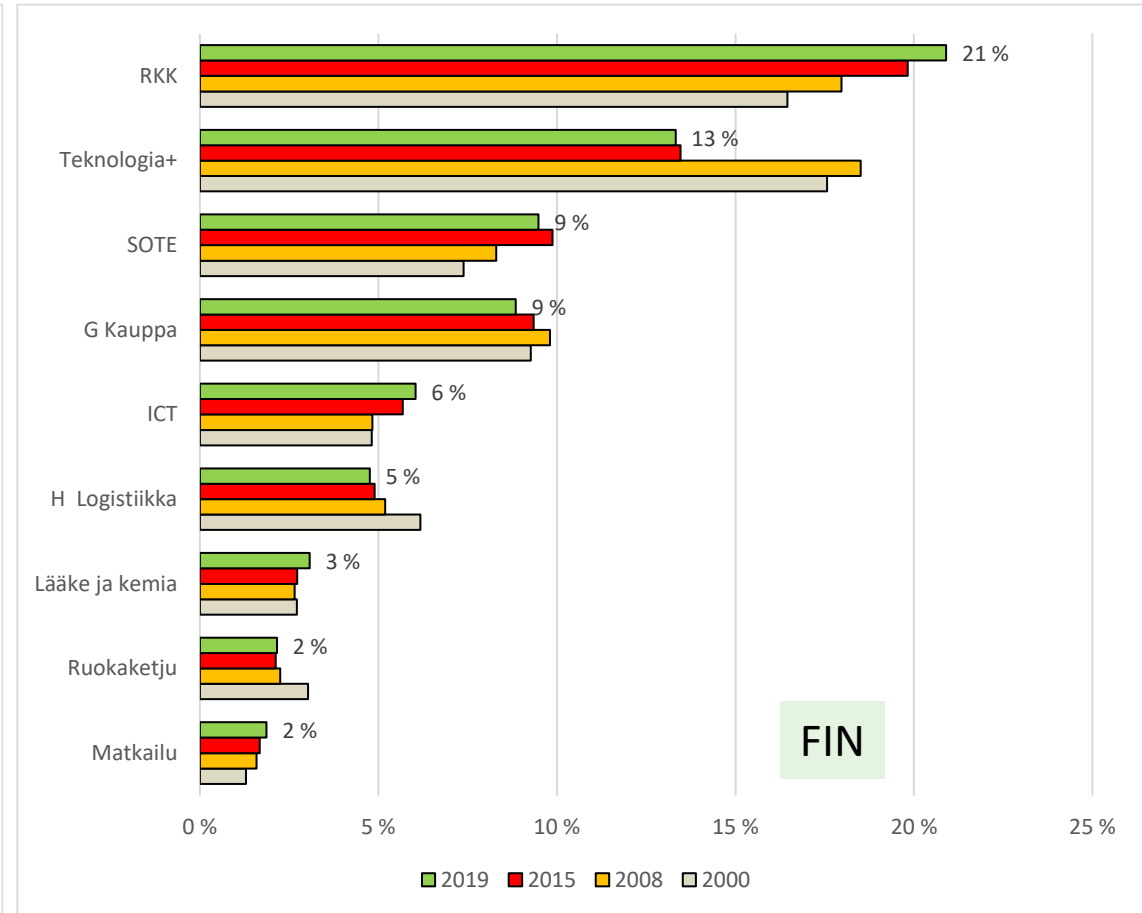
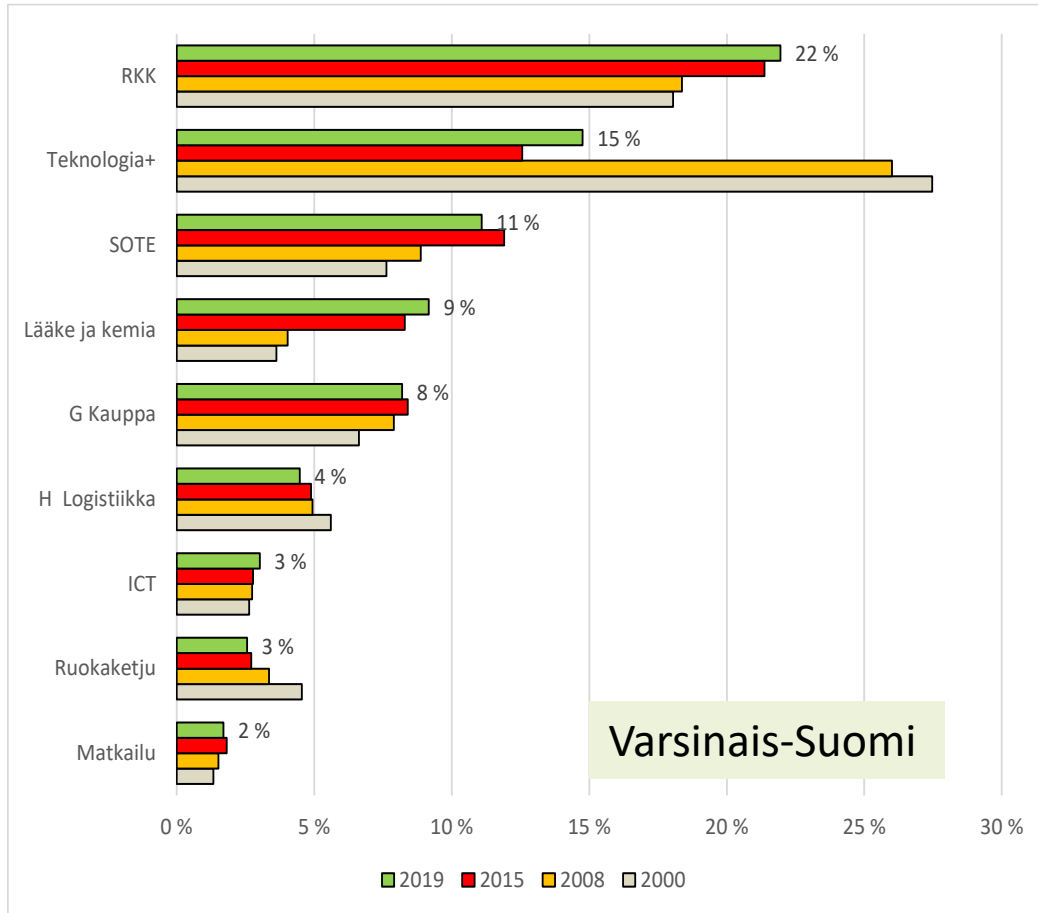
EA-klustereiden painoarvo #1, työpaikat

Varsinais-Suomen ja koko maan osuudet klusterien työpaikoista ovat useimmiten koko lailla samalla tasolla. Varsinais-Suomessa vahvoja aloja ovat Sote ja hyvinvointi-, Teknologiateollisuus- sekä Lääkekehitys- ja Terveysteknologia-alat. Työpaikkojen osuudella tarkasteluna Matkailu- ja ICT-alat työllistävät (suhteellisesti) vähemmän kuin Suomessa yleensä.

EA-klustereiden* painoarvo #2, alueen tuotantorakenne

* käytetty karkeampaa (2 numeroa) toimialatietoa kuin muissa kuvioissa. Vähentää MM. ruokaketjun ja matkailun tuotantoa

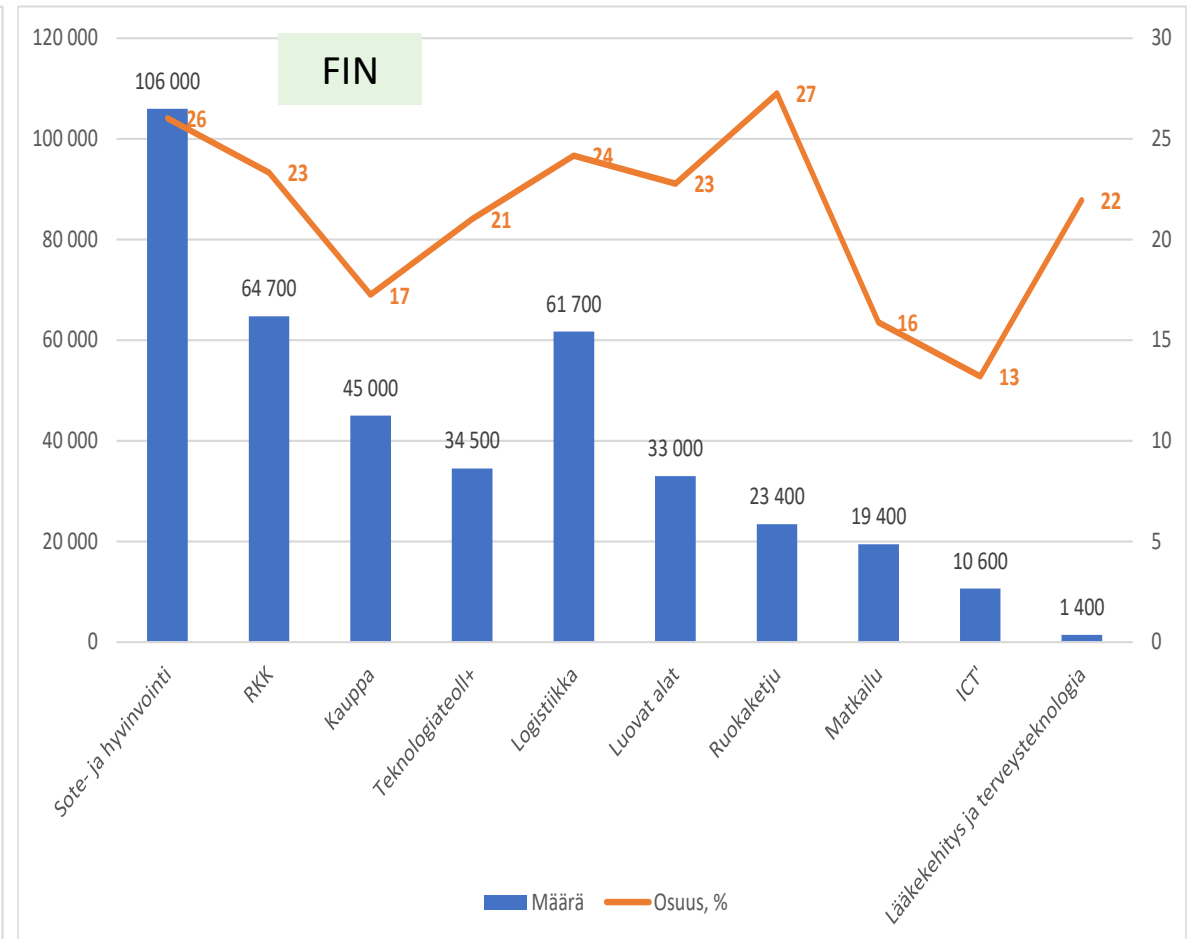
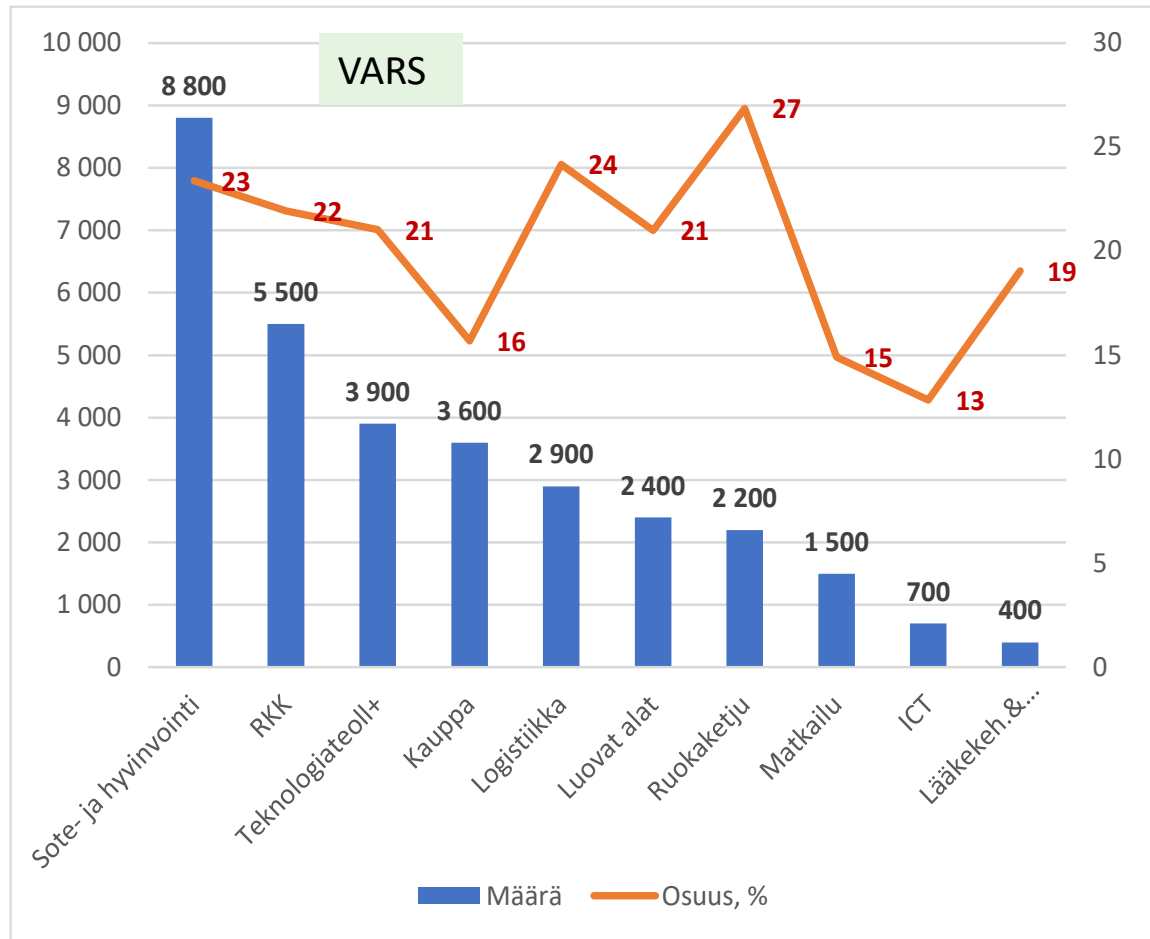
Varsinais-Suomessa ovat EA-klustereista koko 2000-luvun ajan kasvattaneet tuotanto-osuuttaan RKK, Lääke ja kemia ja ICT. Trendi on laskeva Logistiikassa ja Ruokaketjussa. Vuoden 2015 jälkeen osuuttaan on kasvattanut Teknologiateollisuus – tänä voimakkaan kasvun kautena kasvu on ollut hitaampaa Kaupassa ja Logistiikassa – samankaltainen tilanne on myös ruokaketjun ja matkailun kohdalla.

Varsinais-Suomen tuotantorakenne ei paljon poikkea koko maasta. Lähinnä vain ICT-ala ja ”Lääke ja kemia” vaihtavat paikkaa ICT-alan osuuden ollessa Varsinais-Suomessa selvästi pienempi kuin koko maassa. Myös työpaikkojen määrän muutos kulkee näissä samoilla urilla. Teknologiateollisuuden osuus on kuitenkin kasvanut Varsinais-Suomessa viime vuosina, mutta supistunut edelleen koko maassa.

Eläkkeelle työelämästä poistuma Varsinais-Suomessa ja koko maassa

- vertaileva näkökulma

Eläkepoistuma EA-klustereissa vuoteen 2030 mennessä, määrä ja osuus(%) klusterin työpaikoista, VARS ja FIN

2020-luvulla poistumat eri klustereissa eivät suuresti poikkea Varsinais-Suomen ja koko maan muutoksia verrattaessa. Kun klusterit asetetaan poistumien määrän mukaiseen järjestykseen, niin ne tulevat lähes samaan järjestykseen: vain Teknoliiteollisuus ja Kauppa vaihtavat paikkaa. Poistumaosuudet eri klustereissa ovat lähes samat näillä alueilla koko vuosikymmenen aikaisessa muutoksessa. Eniten poistuma näkyy Sote ja hyvinvointi- ja Logistiikka-aloilla sekä Ruokaketjussa. Lähelle näitä sijoittuvat RKK, Teknoliiteollisuus ja Luovat alat. Matkailu- ja ICT-aloilla poistuma on pienintä.

Lisätietoja

- Varsinais-Suomen tutkimus- ja ennakointipalvelu
 - Juha Pusila
jspusila@outlook.com
044 2385 661
- Varsinais-Suomen liitto / Ennakointiakatemia